

RAPPORT 15:05

Värdet av idrottshallar

Ett nytt sätt att mäta

RAPPORT 15:05 – SEPTEMBER 2015

Värdet av idrottshallar – ett nytt sätt att mäta

Joakim Sternö
Tobias Nielsén

Volante är ett kunskapsföretag som vill bidra till en klokare och roligare värld genom att utveckla och sprida kunskap.

Joakim Sternö är analytiker på Volante.

Tobias Nielsén är civilekonom och vd för Volante.

ADRESS

Volante AB
Stora Nygatan 7
111 27 Stockholm

TELEFON

08-702 15 16

E-POST

info@volanteresearch.com

WEBB

www.volanteresearch.com

Sammanfattning

Hur kan vi beskriva idrottens olika värden? Hur stora är effekterna? Vi har i en större genomgång sammanställt ny och tidigare forskning för att svara på dessa frågor. Resultatet är rapporten "Idrottens värden och effekter" som kan laddas ned från Stockholms Idrottsförbunds hemsida.¹

Det här är en fördjupningsstudie som undersöker hur idrottshallar skapar värden bortom det direkta utnyttjandet, så kallade ickebrukarvärden. Studien bygger på en enkätundersökning med boende i tre stadsdelar som fått svara på frågor om den lokala idrottshallen; Bromma (Åkeshovs sim- och idrottshall), Hägersten (Västertorps sim- och idrottshall) och Södermalm (Eriksdalshallen).

Resultatet visar bland annat att 85 procent anser att det åtminstone är "ganska viktigt" att det finns en idrottshall tillgänglig i närområdet och 97 procent anser att tillgången till en idrottshall är viktig för barns och ungas hälsa och utveckling. En stor majoritet anser detta oavsett om de är medlemmar i en idrottsförening eller ej eller om de har barn eller ej.

Med ickebrukarvärden menas de värden en idrottsanläggning bidrar med som inte är relaterade till att direkt utnyttja anläggningen. Det kan exempelvis handla om att människor sätter ett värde i att det finns en möjlighet att utnyttja anläggningen i framtiden om man skulle vilja, att ens barn och närstående har möjlighet utnyttja anläggningen eller ett värde i att bo på en plats där det satsas på idrott.

I enkäten har respondenterna fått svara på om de är beredda att betala för denna typ av värden och i så fall hur mycket. Från 41 till 47 procent i respektive stadsdel uppger att de är beredda att betala för detta och i genomsnitt är betalningsviljan från 72 till 98 kronor i månaden i de tre stadsdelarna. Fördelat på invånarna i respektive stadsdel innebär det att det årliga ickebrukarvärdet av Åkeshovshallen bland Brommaborna är 27,2 miljoner kronor, Västertorpshallen i Hägersten är 25,9 miljoner kronor och Eriksdalshallen på Södermalm är 40,9 miljoner kronor.

För en helhetsbild av idrottshallarnas värden behöver denna studie kompletteras med en studie av hallarnas brukarvärden.

¹ www.stockholmsidrotten.se

Innehåll

Inledning	6
Metod.....	6
Idrottshallar i ett samhällsekonomiskt perspektiv	9
Idrottsintresse och idrottshallar	9
Intresse för olika idrottsaktiviteter	9
Närhet till idrottshallar	11
Ekonomiska värden av idrottshallar	15
Hallarna i lokalsamhället	15
Vad är den lokala idrottshallen värd?	17

Inledning

När människor bedömer betydelsen av en samhällsservice som en idrottshall utgår man sällan enbart utifrån ens eget faktiska utnyttjande. En idrottshall i stadsdelen kan bidra med en ökad livskvalitet för människor utan att de nödvändigtvis är där och tränar eller motionerar själva. Människor kan sätta ett värde i att ens egna eller grannens barn har goda möjligheter att träna eller lära sig simma, eller att man ser framför sig att dessa tränings- och simmöjligheter finns för de barn man planerar att skaffa i framtiden. En annan kanske sätter ett stort värde i att föreningen man varit medlem i de senaste 40-50 åren kan fortsätta sin verksamhet efter att man själv kanske inte längre är aktiv. En annan värdesätter att möjligheten finns att börja idrotta i framtiden om man skulle vilja.

Listan på värden människor ser i en idrottshall kan göras lång. Men går det att sätta ett pris på den höjda livskvaliteteten dessa värden för med sig?

I den här rapporten tar vi fasta på denna typ av immateriella värden en idrottshall bidrar med och mäter hur de kan omsättas i kronor. Syftet är att ta ett bredare samhällsekonomiskt perspektiv kring idrottshallar än antal brukare och hallens bygg- och driftskostnad.

Denna rapport är en särskild fördjupningsrapport till rapporten "Idrottens värden och effekter" som Volante har tagit fram på uppdrag av Stockholms idrottsförbund.²

Metod

Den här rapporten är baserad på enkätstudie med boende i Stockholm i stadsdelarna Bromma, Västertorp och Södermalm. Studien bygger på en metod inom nationalekonomin som kallas för scenarioanalys. En metod som utvecklats inom miljöekonomiska studier, och senare även använts alltmer inom det kulturekonomiska fältet, i syfte att mäta och värdera ofta immateriella värden. Idrotten har gemensamt med miljö- och kulturområdet att det omfattar flera värden som ofta är svåra att ta på men som bidrar till olika former av upplevelser och en stärkt livskvalitet för människor.

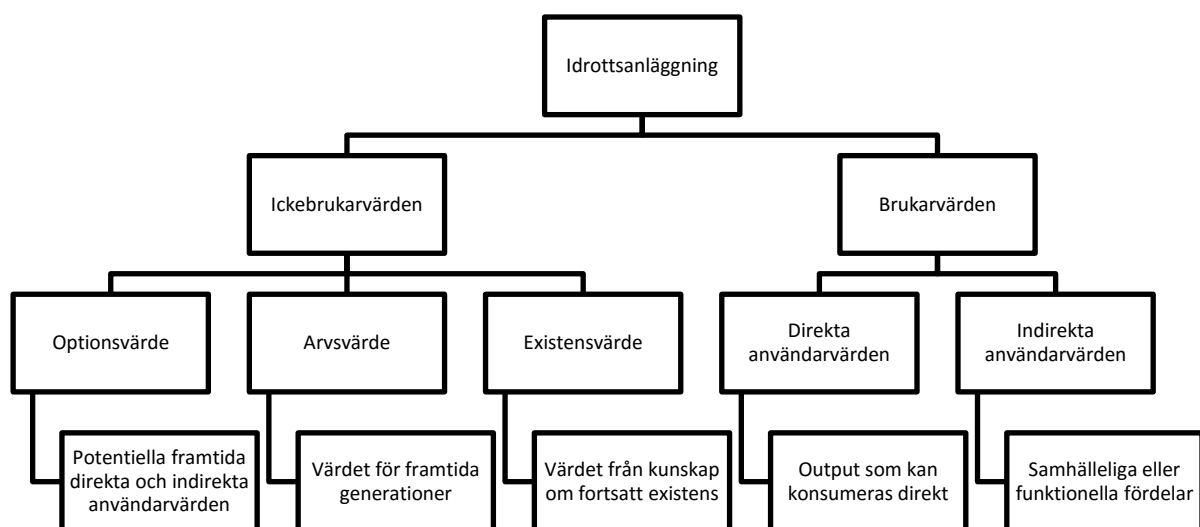
Ett sätt att se på de immateriella värden som en idrottsanläggning bidrar med är att studera dess "ickebrukarvärden" och att försöka mäta dessa

² Rapporten "Idrottens värden och effekter" består av en sammanställning av idrottens samhällsekonomiska betydelse och andra effekter inom åtta olika teman. Rapporten kan laddas ned från Stockholms idrottsförbunds hemsida, www.stockholmsidrotten.se.

värden i kronor. Som namnet antyder handlar ickebrukarvärden om de värden en idrottsanläggning bidrar med som inte är relaterade till att direkt utnyttja en anläggning. Dessa ickebrukarvärden kan delas in i tre kategorier; optionsvärde, arvsvärde och existensvärde.

Den första kategorin – optionsvärde – handlar om möjligheten för människor att använda en anläggning om de skulle vilja. En person som kanske inte tränar just nu kan se ett värde i att det finns en anläggning om den skulle börja träna i framtiden. Den andra kategorin – arvsvärde – är värdet för att framtida generationer ska kunna utnyttja anläggningen. Det kan exempelvis handla om att en person anser det vara viktigt att det finns en tillgänglig simhall så framtida generationer kan lära sig simma. Den tredje kategorin – existensvärde – berör värdet av att en anläggning över huvud taget existerar. Det kan exempelvis beskrivas som värdet av att bo på en plats där det satsas på idrott. Figur 1 visar ett schema över olika typer av ickebrukarvärden och brukarvärden.

Figur 1: Schema över en idrottsanläggnings ickebrukarvärden.

Ickebrukarvärden är en typ av värden som sällan inkluderas i samhällsekonomiska kalkyler när investeringar i idrottsanläggningar ska göras. Att sätta ett ekonomiskt värde på detta är därför ett sätt att föra in denna typ av resonemang för att göra en bättre helhetsbedömning av en potentiell investering.

Scenarioanalys, som är den metod som mäter ickebrukarvärdena, innebär att respondenter i enkätstudien har fått ta ställning till ett scenario där idrottshallarna kan komma att läggas ned om det inte skjuts till extra

medel. Respondenterna har sedan fått besvara om, och i så fall hur mycket, de är villiga att betala per månad i ökad skatt för att säkerställa att idrottshallarna finns kvar.

Enkäten har genomförts med hjälp av en webbpanel som sammanställts av Norstat. Rekrytering av deltagare görs i huvudsak manuellt för få en så bra representation av Sveriges befolkning som möjligt. Forskning visar att resultat från webbenkäter idag inte på ett signifikant sätt skiljer sig från postenkäter.

Idrottshallar i ett samhällsekonomiskt perspektiv

Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är det inte bara det faktiska utnyttjandet av en idrottshall som behöver beaktas. En idrottshall skapar värde för människor på en plats även när de inte är där och tränar och motionerar. Dessutom ser vi människor inte på en samhällsservice utifrån ett perspektiv som bara berör oss själva utan vi har förmåga att se ett värde i vad en idrottshall skapar för värden för samhället i ett större perspektiv.

För att förstå det totala ekonomiska värde som en idrottshall bidrar med behöver man därmed även förstå det värde en idrottshall skapar utöver ett direkt användande. I detta kapitel tar vi fasta på detta perspektiv och diskuterar det samhällsekonomiska värdet i tre lokala idrottshallar.

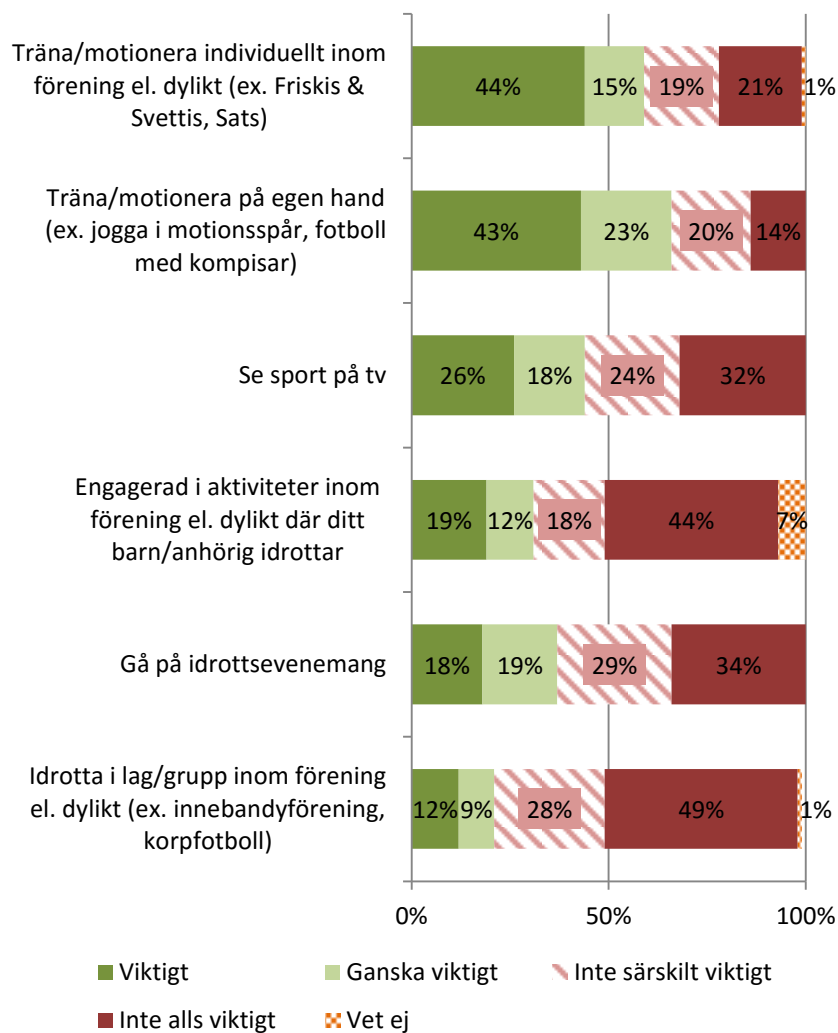
Idrottsintresse och idrottshallar

I den enkätstudie vi har genomfört har boende i stadsdelarna Bromma, Södermalm och Hägersten i Stockholms stad fått svara på i vilken utsträckning de är intresserade av olika typer av idrottsaktiviteter och deras förhållande till stadsdelens lokala idrottshall.

Intresse för olika idrottsaktiviteter

Figur 2 visar intresset för olika idrottsaktiviteter bland respondenterna. Störst är intresset för att träna/motionera på egen hand inom ramen för en förening, 44 procent uppger att det är viktigt i deras liv, eller mer spontant genom exempelvis löpning på egen hand, vilket 43 procent uppger är viktigt. Därefter följer se sport på tv, 26 procent, engagerad i förening där barn/anhörig idrottar, 19 procent, gå på idrottsevenemang, 18 procent och lagidrott inom förening, 12 procent.

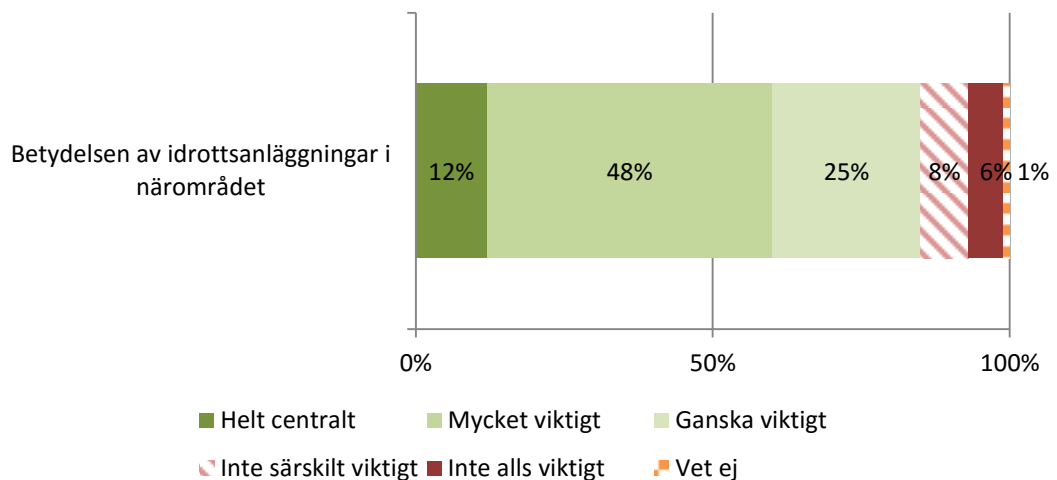
Figur 2: Hur viktiga är följande aktiviteter i ditt liv sett till ditt intresse och hur mycket tid du lägger på aktiviteten? Sorterat efter andel som anser aktiviteten vara "viktig".

Närhet till idrottshallar

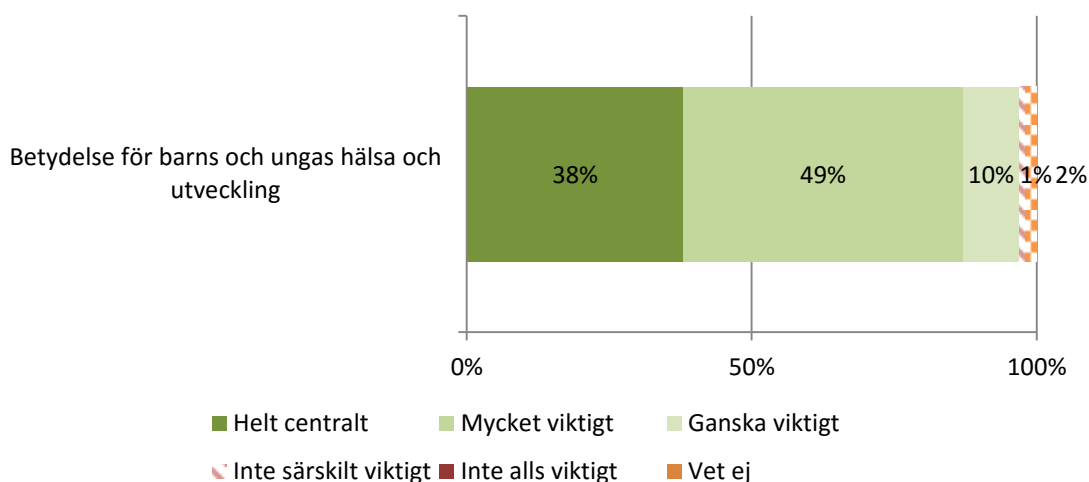
När det gäller tillgång till idrottshallar i närområdet är det 60 procent av respondenterna som uppger att det är "helt centralt" eller "mycket viktigt" med idrottsanläggningar i närheten av där de bor. Ytterligare 25 procent uppger att det är "ganska viktigt".

Figur 3: Hur viktigt anser du det är att idrottsanläggningar finns tillgängligt i ditt närområde?

Betydelsen av idrottshallar i närområdet behöver dock inte enbart handla om ens egna möjligheter att utöva idrott. I enkäten har vi även ställt frågor om hur respondenterna ser på betydelsen av att idrottshallar finns tillgängliga utifrån ett barn- och ungdomsperspektiv. Hela 87 procent av de svarande anser att tillgången till idrottshallar är "helt centralt" eller "mycket viktigt" för barns och ungas hälsa och utveckling. Ytterligare 10 procent uppger att det är "ganska viktigt" och enbart 1 procent uppger att tillgång till idrottsanläggningar "inte är särskilt viktigt" för barns och ungas hälsa och utveckling.

Figur 4: Hur viktigt anser du att tillgången till idrottsanläggningar är för barns och ungas hälsa och utveckling?

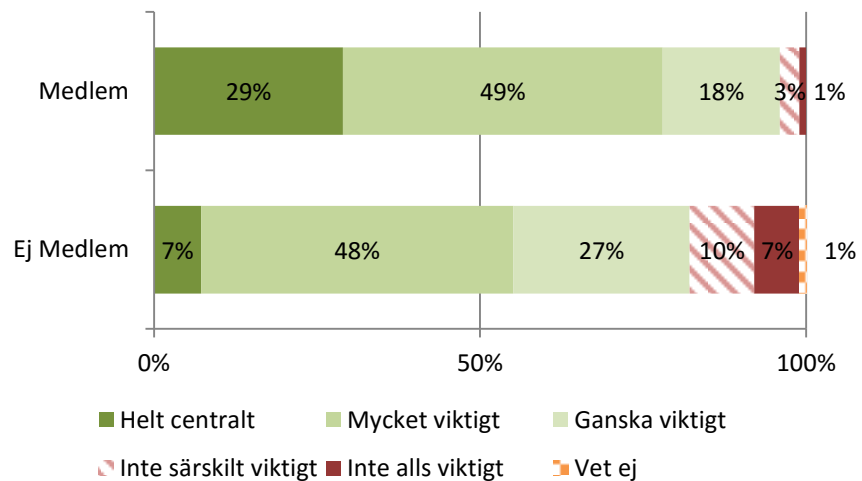

När det gäller hur respondenterna ser på betydelsen av idrottsanläggningar i närområdet och för barns och ungas hälsa är det även intressant att göra en uppdelning mellan de som är medlemmar i en idrottsförening eller inte, liksom hur respondenterna har svarat beroende på om de har barn eller inte.

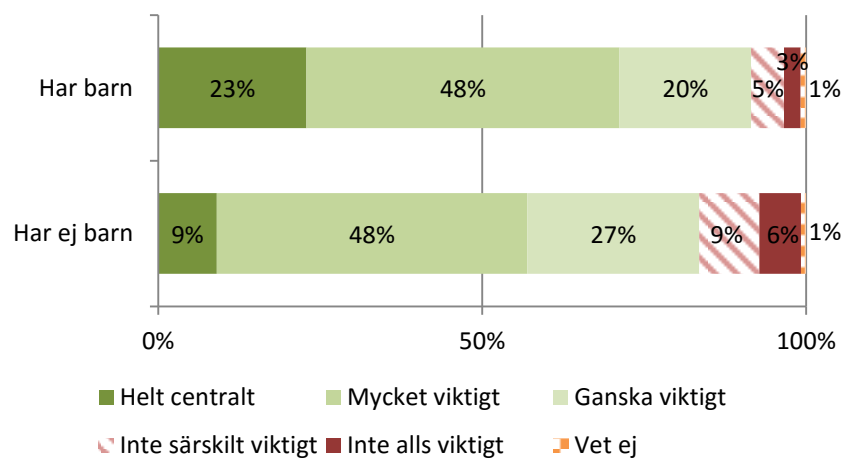
Det första vi kan konstatera är att det är en mycket stor andel som anser att det har stor betydelse att det finns idrottsanläggningar i närområdet oavsett om man är medlem i en idrottsförening eller ej, eller om respondenten har barn eller ej. När det gäller medlemmar kontra icke-medlemmar är det 96 procent av medlemmarna som anser det viktigt och 82 procent av icke-medlemmarna. Skillnaden mellan grupperna syns framför allt i att det är fler som anser att det är "helt centralt" att en idrottsanläggning finns i närområdet, 29 procent av medlemmar och 7 procent av icke-medlemmar, se Figur 5.

Motsvarande förhållande gäller när vi jämför respondenter som har barn som bor hemma och respondenter utan barn som bor hemma. Det är något fler av de med barn som anser att det är "helt centralt" med idrottsanläggningar i närområdet än de utan barn, 23 procent jämfört med 9 procent, se Figur 6.

Figur 5: Hur viktigt anser du det är att idrottsanläggningar finns tillgängligt i ditt närområde? Jämförelse mellan medlemmar och icke medlemmar i någon idrottsförening.

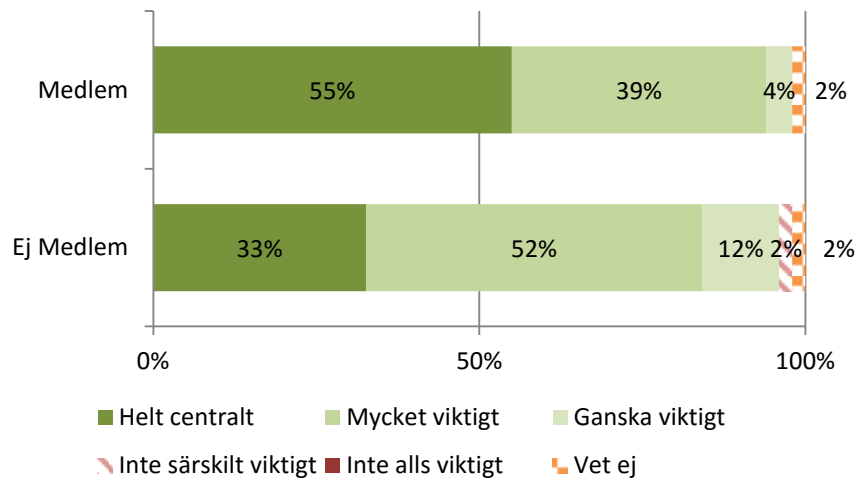
Figur 6: Hur viktigt anser du det är att idrottsanläggningar finns tillgängligt i ditt närområde? Jämförelse mellan respondenter som har barn, 0-18 år, som bor hemma och respondenter utan barn som bor hemma.

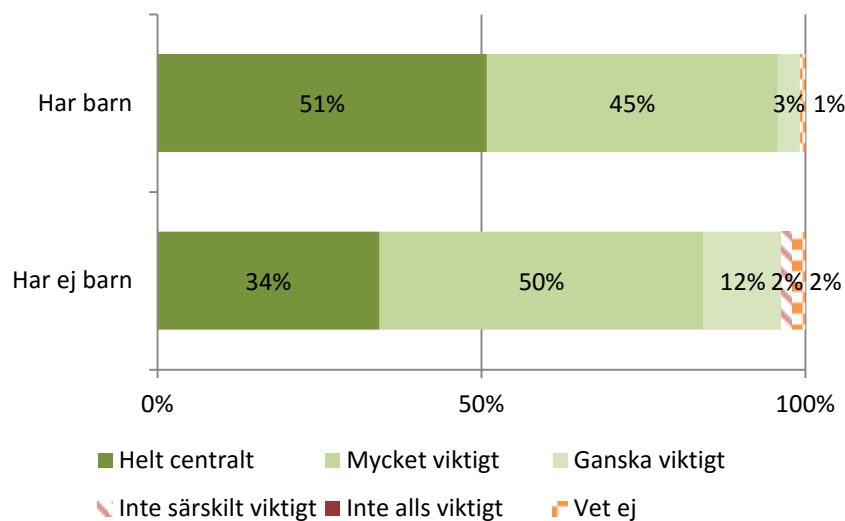
För frågan om hur respondenterna ser på betydelsen av tillgången till idrottshallar för barns och ungas hälsa och utveckling ser vi samma tendens för svaren kring betydelsen av idrottsanläggningar i närområdet. De respondenter som är medlemmar i en idrottsförening eller har barn svarar i högre utsträckning att det är ”helt centralt” med tillgång till idrottsanläggningar för barns och ungas hälsa och utveckling. Dock är det en mycket stor majoritet som anser att det åtminstone är ”ganska viktigt” med tillgång till idrottsanläggningar för barns hälsa och utveckling,

oavsett om de är medlemmar i en idrottsförening eller har barn, se Figur 7 och Figur 8.

Figur 7: Hur viktigt anser du att tillgången till idrottsanläggningar är för barns och ungas hälsa och utveckling? Jämförelse mellan medlemmar och icke medlemmar i någon idrottsförening.

Figur 8: Hur viktigt anser du att tillgången till idrottsanläggningar är för barns och ungas hälsa och utveckling? Jämförelse mellan respondenter som har barn, 0-18 år, som bor hemma och respondenter utan barn som bor hemma.

Ekonomiska värden av idrottshallar

I enkätstudien ser vi närmre på tre specifika kommunala idrottshallar och deras betydelse för boende i stadsdelen där de ligger. Boende i Bromma har fått frågor rörande Åkeshovs sim- och idrottshall, boende i Hägersten har fått frågor rörande Västertorps sim- och idrottshall och boende på Södermalm har fått frågor rörande Eriksdalshallen.

De tre hallarna är relativt typiska lokala idrottshallar. Det är således inte några arenor eller symbolbyggnader. Åkeshovshallen och Västertorpshallen omfattar utöver idrottshallar även simhall. Eriksdalshallen saknar simhall men har möjligheter för en publik verksamhet som de andra hallarna saknar. Exempelvis är Eriksdalshallen hemmaarena för Hammarby IF:s handbollslag som spelar i högsta serien.

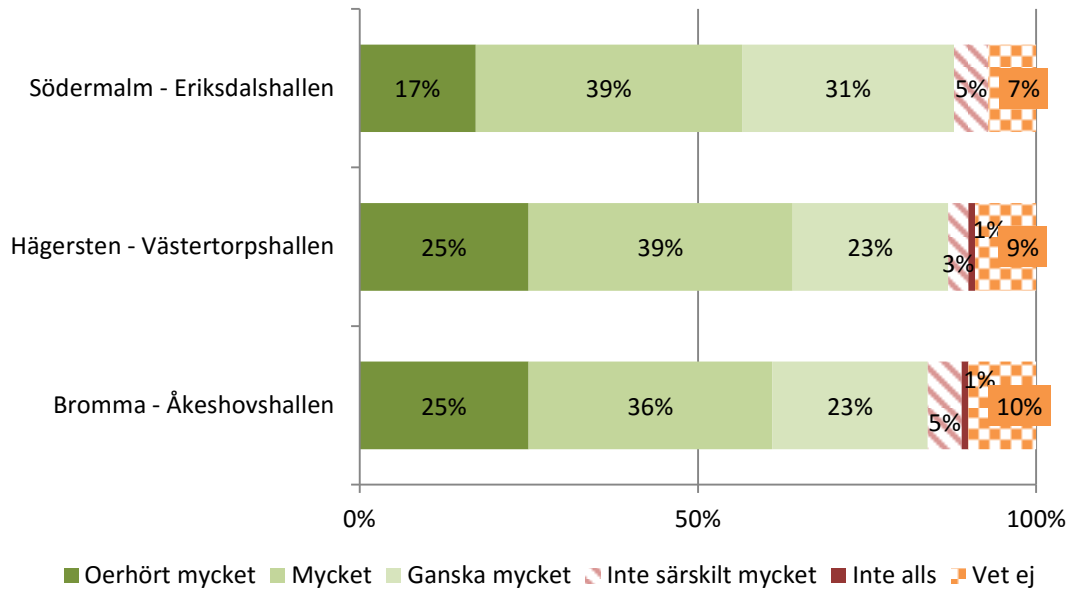
Hallarna i lokalsamhället

De tre hallarna är välkända för de boende i respektive stadsdel där hallarna ligger. Drygt 92 procent av de boende i Bromma och 97 procent i Hägersten känner till Åkeshovshallen respektive Västertorpshallen och 84 procent av de boende på Södermalm uppger att de känner till Eriksdalshallen. Det är också något fler av de boende i Bromma och Hägersten som besökt Åkeshovshallen respektive Västertorpshallen under det senaste året än de boende på Södermalm som besökt Eriksdalshallen. 43 procent av Brommaborna har besökt Åkeshovshallen de senaste tolv månaderna och 49 procent av boende i Hägersten har besökt Västertorpshallen. Bland boende på Södermalm har 31 procent besökt Eriksdalshallen.

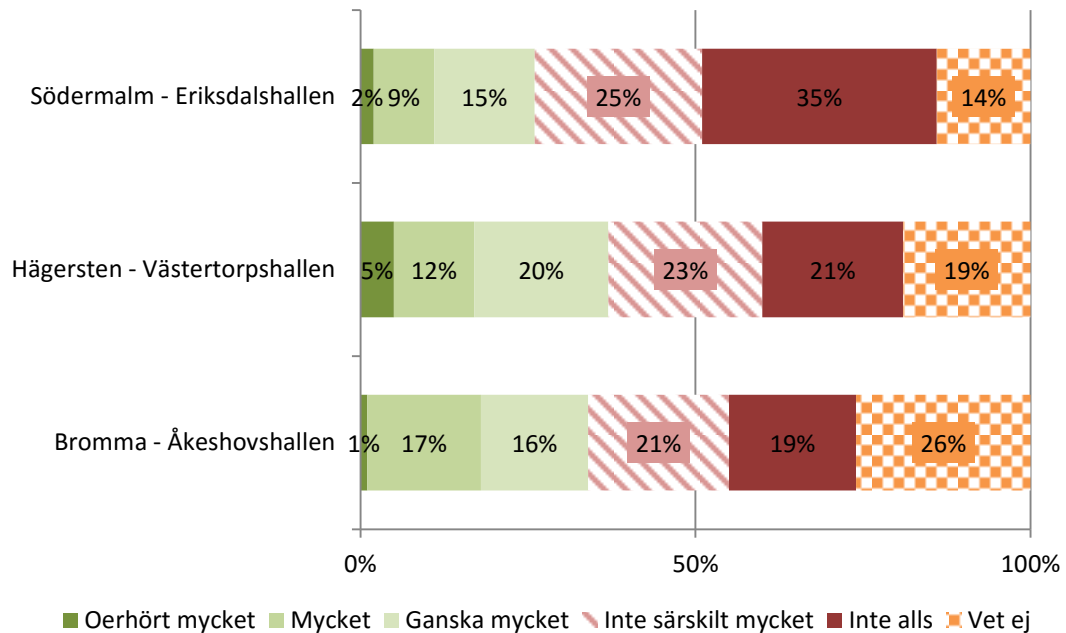
När det gäller hur de boende upplever utbudet vid hallarna uppger cirka 25 procent att utbudet i hallarna ”mycket väl” motsvarar deras intresse för olika idrottsområden. Ytterligare ungefär 30 procent uppger att utbudet motsvarar deras intresse för idrottsområden ”ganska väl”.

Så hur påverkar tillgången till idrottshallarna människors livskvalitet? Cirka 85 procent av de boende i de tre stadsdelarna svarar att idrottshallarna bidrar ”ganska mycket” till en ökad livskvalitet för boende i stadsdelen generellt, se Figur 9. Det är något fler i Bromma och Västertorp som anser att hallarna bidrar ”oerhört mycket” till en ökad livskvalitet än svarande boende på Södermalm, 25 procent i Bromma och Hägersten och 17 procent på Södermalm. En förklaring skulle kunna vara att det finns ett större utbud av träningsmöjligheter och idrottshallar på Södermalm som gör att Eriksdalshallen inte är lika dominerande som Åkeshovshallen och Västertorpshallen är i respektive stadsdel.

Figur 9: I hur stor utsträckning tror du att [respektive idrottshall] bidrar till en ökad livskvalitet för boende i din stadsdel?

Figur 10: Tycker du att [respektive idrottshall] bidrar till en ökad livskvalitet för dig personligen?

Figur 10 visar i vilken utsträckning de olika hallarna bidrar till en ökad upplevd livskvalitet personligen bland de boende i stadsdelen. När respondenterna enbart utgått ifrån sig själva är det cirka 35 procent som uppger att anläggningarna bidrar ganska mycket eller mer till en ökad livskvalitet. Värt att notera också är att osäkerheten kring hur väl hallarna bidrar till en ökad livskvalitet avspeglas i att alla inte har besökt hallarna.

Detta resultat pekar på att när människor bedömer betydelsen av tillgängligheten till en samhällsservice som en idrottshall utgår man sällan enbart från ens eget direkta perspektiv. Resultat följer även samma mönster som de frågor som gällde betydelsen av tillgång till idrottshallar generellt och betydelsen för barns och ungas hälsa och utveckling, Figur 3 och Figur 4.

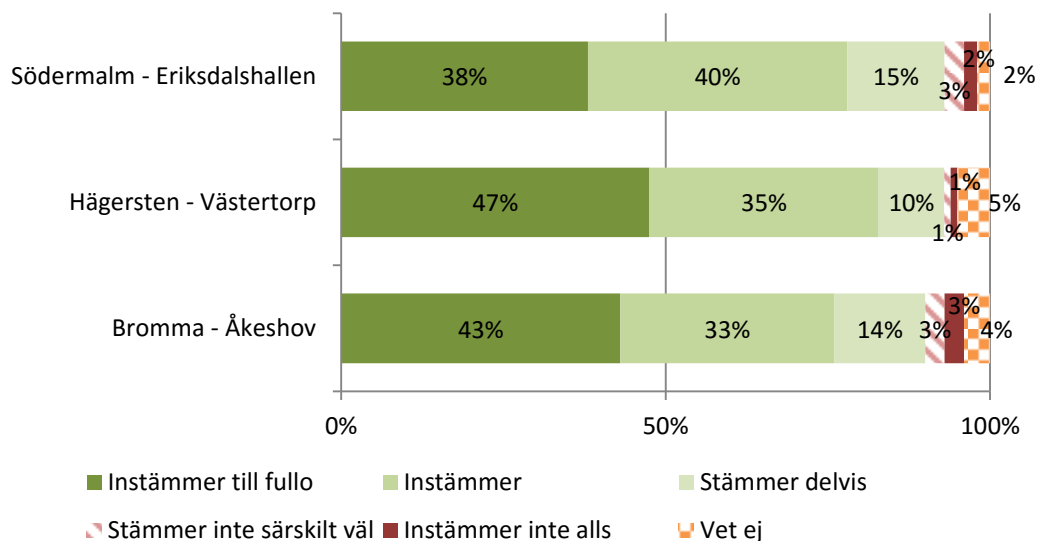
Vad är den lokala idrottshallen värd?

Att människor värderar tillgången till idrottshallar utifrån ett större perspektiv än ens eget idrottsintresse är därför viktigt att ha i åtanke då man ska försöka mäta betydelsen av idrottshallar ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Det går inte att begränsa en samhällsekonomisk analys av en idrottshall till enbart de som utnyttjar hallen då idrottshallen kan ha ett värde för människor utöver att de själva utnyttjar den. Exempelvis kan det vara värdefullt för människor att hallen finns tillgänglig om de i framtiden skulle vilja börja träna där eller att ens barn utnyttjar hallen. Inom nationalekonomisk teori samlar man dessa typer av värden som "ickebrukarvärden".

Så vad är ickebrukarvärdena för de lokala idrottshallar vi tittat närmre på? I en enkät har respondenterna fått ta ställning till ett scenario kring idrottshallarnas framtid. Scenariot innebär att man värderar idrottshallarnas existens och konsekvenserna av om hallarna inte skulle finnas, med bland annat minskade träningsmöjligheter för privatpersoner och framför allt idrottsföreningar. Respondenterna har vidare ombetts att utifrån sin reella ekonomiska situation uppge om och hur mycket per månad de är villiga att betala för att säkerställa idrottshallarnas fortsatta existens.

Av respondenterna är det cirka 80 procent som instämmer i påståendet att det är viktigt att bevara idrottshallarna, se Figur 11 för fördelningen mellan de olika hallarna.

Figur 11: Hur väl respondenterna stämmer in i påståendet att "det är viktigt att [respektive idrottshall] bevaras så att min familj och andra människor ska ha möjlighet att ta del av idrottshallen i nuläget och från år 2020 och framåt".

Hur många är också beredda att betala för idrottshallarnas fortsatta existens? Av de boende i Bromma uppger 43 procent att de är villiga att betala för Åkeshovshallen, av de boende i Hägersten uppger 47 procent att de är beredda att betala för Västertorpshallen och 41 procent av de boende på Södermalm är villiga att betala för Eriksdalshallen, se Tabell 1.

Tabell 1: Andel av respondenterna som svarat att de är beredda att betala för den lokala idrottshallens fortsatta existens.

Beredda att betala	Bromma Åkeshovshallen	Hägersten Västertorpshallen	Södermalm Eriksdalshallen
Ja	43 %	47 %	41 %
Nej	29 %	23 %	30 %
Vet ej	27 %	29 %	29 %

Av de som svarat att de inte är beredda att betala är det endast 4-9 procent som anser att det skulle vara acceptabelt om idrottshallarna lades ner. Det motsvarar knappt 2 procent av det totala antalet respondenter. Att de inte har råd uppger 30-39 procent som förklaring till att de svarat nej på frågan om de är beredda att betala. Värt att notera också är att en dryg fjärdedel är osäkra. Detta innebär att det finns ytterligare en relativt stor grupp som potentiellt är villiga att betala, vilket skulle höja den sammanlagda summan respondenterna är villiga att betala i respektive stadsdel.

De respondenter som har uppgett att de är villiga att betala för idrottshallarnas fortsatta existens har även fått uppge hur mycket de är beredda att betala. De flesta är villiga att betala några tiotus i månaden och ett fåtal är beredda att betala flera hundra i månaden. I Tabell 2 redovisas fördelningen över hur mycket respondenterna är villiga att betala.

Tabell 2: Fördelning över storleken på det belopp boende i respektive stadsdel svarat att de kan tänka sig att betala för den lokala idrottshallens fortsatta existens och vad det innebär för allmänhet, skolor, föreningar m.fl. att ha tillgång till hallen.

Betalningsvilja	Bromma Åkeshovshallen	Hägersten Västertorpshallen	Södermalm Eriksdalshallen
1-9 kr/mån	14 %	7 %	14 %
10-19 kr/mån	15 %	13 %	18 %
20-29 kr/mån	9 %	15 %	12 %
30-49 kr/mån	5 %	11 %	12 %
50-74 kr/mån	8 %	13 %	13 %
75-99 kr/mån	20 %	14 %	4 %
100-149 kr/mån	12 %	18 %	16 %
150-199 kr/mån	0 %	4 %	4 %
200-299 kr/mån	9 %	3 %	4 %
300-399 kr/mån	5 %	0 %	1 %
400-499 kr/mån	3 %	1 %	1 %
500-749 kr/mån	0 %	0 %	2 %
Genomsnittlig betalningsvilja	98 kr/mån	72 kr/mån	80 kr/mån
Betalningsvilja i stadsdelen	2,3 mkr/mån 27,2 mkr/år	2,2 mkr/mån 25,9 mkr/år	3,4 mkr/mån 40,9 mkr/år

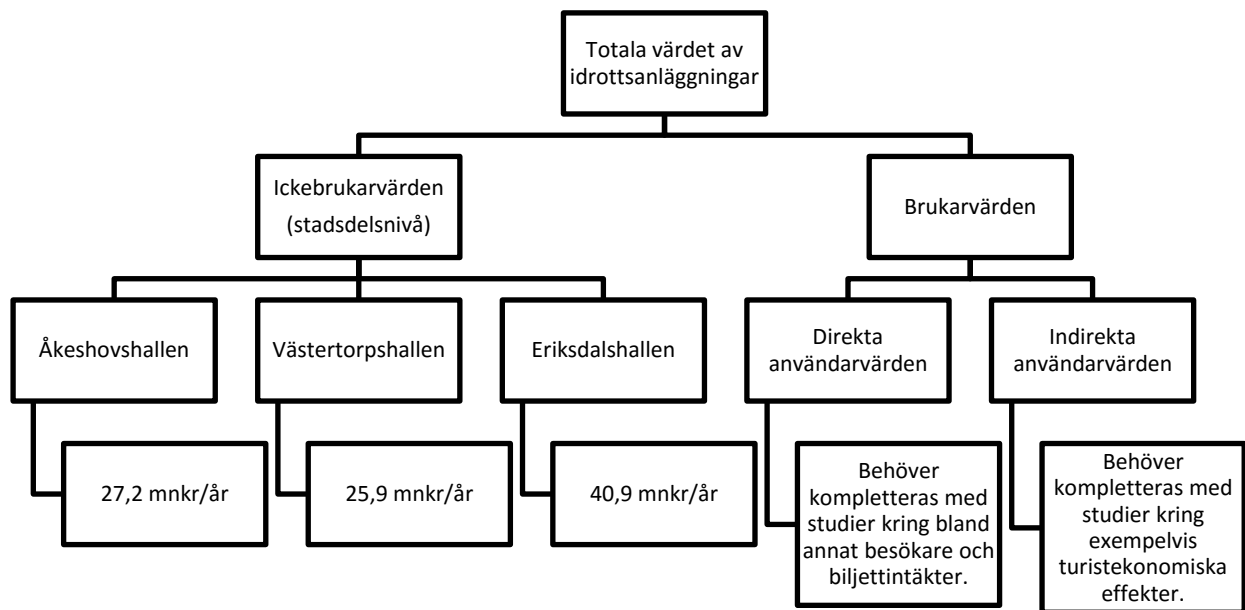
Av de boende i Bromma som är villiga att betala för Åkeshovshallen är den genomsnittliga betalningsviljan per månad 98 kronor. Motsvarande siffra för boende i Hägersten för Västertorpshallen är 72 kronor och för boende på Södermalm för Eriksdalshallen är siffran 80 kronor. Om vi tar hänsyn till antal boende i respektive stadsdel motsvarar detta att ickebrukarvärdet i Bromma är 27,2 miljoner kronor per år för Åkeshovshallen, 25,9 miljoner kronor per år i Hägersten för Västertorpshallen och 40,9 miljoner kronor per år på Södermalm för Eriksdalshallen.

För att få en helhetsbild av idrottshallar utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv behöver fler faktorer, det vill säga brukarvärdena, läggas till än

de vi fokuserat på i denna rapport. Det saknas i dag i stor utsträckning statistik kring detta.

Bland indirekta värden är det intressant att studera turistekonomiska effekter, vilken kan beräknas utifrån tillresta besökare som kommer till en anläggning för att gå på exempelvis elitmatcher i handboll i Eriksdalshallen eller någon ungdomsturnering i Västertorpshallen.

Figur 12: Schema över brukarvärden och ickebrukarvärden.

Generellt är det framför allt kring evenemang vid stora arenor där mätningar av turistekonomiska effekter har genomförts, det är mycket ovanligt med denna typ av mätningar vid mindre idrottsanläggningar likt de som analyserats i denna rapport. Det skulle dock vara av stort intresse att genomföra detta, dels för att få en djupare bild av anläggningarnas ekonomiska betydelse och skapa underlag för deras fortsatta utveckling.

En annan faktor kring indirekta brukarvärden kan exempelvis vara de hälsoekonomiska vinster som tillgången till idrottshallar kan bidra med. Exempelvis att en fysiskt aktiv befolkning är friskare, vilket kan innebära att värden behöver nyttjas i mindre utsträckning och en lägre sjukfrånvaro på arbetsplatserna. I rapporten "Idrottens värden och effekter" diskuterar vi forskning kring idrottens betydelse utifrån flera olika teman.³

³ Rapporten kan laddas ned från Stockholms idrottsförbunds hemsida, www.stockholmsidrotten.se.

En fullständig bild av den samhällsekonomiska betydelsen av idrottshallar är minst sagt omfattande och kräver fler fördjupade studier, vilket vi uppmuntrar till. Det vi velat lyfta fram i denna rapport är särskilt betydelsen av ickebrukarvärden. Detta på grund av att det är värden som ofta glöms bort i diskussionen inför olika investeringar. Med den här rapporten har vi visat att det är en faktor som är möjlig att mäta och sätta ord på.

VOLANTE
RESEARCH

